

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEK FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

Szerkeszti

BUND KÁROLY,

a F. J. r. l., egyesületi titkár.

1908. év, június hó 1.

XI. FÜZET.

XLVII-ik évfolyam.

Megjelenik minden hónap 1. és 15-ik napján.

Ára egy évre azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett, ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évdíj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek tára stb.), valamint a hirdetések (állandó melléklet) és az időközönként a laphoz fűzött, műnyomópapíron készült képek az előfizetési ár fejében a lappal *ingyen* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám.

(Telefon : 37—22)

A lapnak legkésőbb minden hónap 5. és 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatio” teendő.

“Pátria” irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása Budapest, Üllői-ut 25.

Munkatársaink tájékozásául! Az „Erdészeti Lapok” közleményeik körébe fogadják az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármintemű tudósításokat, valamint felvesszük az erdészetet közelről érdeklő s azzal mintegy rokoni kötelekben lévő vadászati ügyeket is.

Írói tiszteletdíj: Egy nyomtatott ivnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40—48 K., ha az átdolgozást igényel, avagy idegen nyelvből eszközölt szabatos fordításért 24—40 K., oly fordításért, mely átdolgozást igényel 16—24 K.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kívánatra azonban előbb is.

Kérjük munkatársainkat, hogy dolgozataikat csak egyes félívekre, s ilyeneken is csak az egyik oldallapra, törött alakban írják. A czikkkekhez tartozó rajzokat sima, fehér papíron, lehetőleg kétszer olyan nagyságban kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvéteni kívánja. Ugyanílyen mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni. *Kéziratok nem küldetnek vissza.*

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlönyomatokat* is készítet a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) 30 példány után 16 oldalas ivenként 7 K., 50 példány után 8, 100 példány után 10 K.

Borítékkal ellátva, a különlönyomatok előállításá 30 példánynál 3 K. 60 fill., 50 példánynál 4 K.-val, 100 példánynál 5 K.-val többbe kerül.

EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés. Az egyesületi kiadványokból az egyesületi tagok *csak egy példányt* szerezhetvén meg *kedvezményes áron*, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél (Bpest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) a következő művek rendelhetők meg:

ERDÉSZETI LAPOK. Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerkesztő *Bund Károly.* Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron.

AZ ERDÉSZETI ZSEBNAPTÁR 1908. ÉVI (27.) ÉVFOLYAMA. Ára egyesületi tagoknak 2 K., másoknak 3 K. Árát legczélszerűbb *45 f. postaköltséggel együtt előre beküldeni*, mert az utánvét aránytalanul drágítja a postaköltséget.

AZ ERDŐÖR vagy AZ ERDÉSZET ALAPVONALAI KÉRDÉSEKBEN ÉS FELELETEKBEN. Irta: Bedő Albert. VIII. kiadás, 1902. Ára 6 K. 6 kor 55 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve és ajánlvá küldetik.

AZ ERDŐRENDEZÉSTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: bölcsészai Belházy Emil. Ára tagoknak 6 K., nem tagoknak 10 K.

ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. Irta: Fekete Lajos és Mágócsi-Dietz Sándor. I. kötet. Általános növénytan. Teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 18 K.

A TÖLGY ÉS TENYÉSZTÉSE. Irta: Fekete Lajos. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 4 K., másoknak 6 K. Kapható a szerzőnél is Selmezbányán.

ERDEI FACSEMETÉK NEVELÉSE. Irta: Tomcsányi Gusztáv. Ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 4 K.; 4 K. 45 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

XLVII. ÉVF.

KÖZLÖNYE

11. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☼ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz., II. em.

☞ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék. ☞

(Telefon: 37—22.)

A magyar erdőgazdaság jövője.

Irta: Lonkay Antal.

Néhány évvel ezelőtt a „Természettudományi Közlöny“ hasábjain „A világ kenyérszükséglete“ czimén közlemény jelent meg, mely arra a végkövetkeztetésre jut, hogy az emberiség szaporodásával s a műveltség s ezzel karöltve a megélhetési igények terjedésével, a föld bizonyos határon túl nem lesz képes elegendő buzát teremni s bekövetkezik az idő, amikor az emberi tápszereket nagyrészt a kémia fogja előállítani. Sok lesz az eszkimó és kevés a foka.

A mult év folyamán napi- és szaklapokban „A világ faszükséglete“-ről irtak. Kétségtelen, hogy a modern technika bámulatos haladásával a vas, az aczél, a gőz és a villamosság, a fát mint építő, tüzelő és világító anyagot sok oly helyről kiszorította, ahol azelőtt pótolhatatlan volt, mégis az ipar és a műveltség terjedésével nő a világ faszükséglete, s a nemzetgazdák már most azon törik a fejöket, miként fogja a világ jövő faszükségletét fedezni. Hisz az amerikai egyesült államok erdőségeit néhány évtizeddel ezelőtt a világ faskamrájának tekintették s ma az Egyesült Államok saját faszükségletöket sem képesek fedezni, hanem Kanadából bevitelre szorulnak.

Kanadában, Szibériában, Koreában, Kinában, Indiában, Afrikában és Délamerikában még óriási kiterjedésű eddig nem érintett erdők vannak, de ezen erdők fakészletét nem kell tulnagyra becsülni s az ily nagykiterjedésű erdőkben rendszerint rablógazdaság folyik. S eljön az idő, amikor az utolsó kőszén is elfogy. Becslés szerint kétezer milliárd tonna a világ szénkészlete, mely ha a fogyasztás nem emelkedik, néhány száz esztendeig tudja még ellátni a világot s ekkor fokozott mértékben fog nőni a fa becse, de képes lesz-e a szükségletet fedezni? hisz a szénnek körülbelül kétszer olyan nagy a fűtőértéke mint a fának.

De lássuk mit várhatunk az őserdőtől? Milyen például északon Szibéria őserdeje? Minden őserdő általában típusa a hamisítatlan vadságnak és rendszertelenségnek, az aggastyán kor egyesül itt a gyermekded ifjúsággal, mintegy szemmel látja az ember a soha meg nem szűnő titáni harczot a létért, a ledőlt óriások helyén új zsenge élet fakad, lépten-nyomon az élet és halál képe váltakozik. Az ily erdő kedves tárgy lehet a festőművész vásznán, de nehezen értékesíthető objektum az erdőgazdának.

Szibéria őserdei még festőileg sem szépek, végtelen kiterjedésű állományain felsőbb hatalmak s a műveletlen szibériai paraszt uralkodik. Óriási területeket dönt halomra a téli szélvész ellenállhatatlan ereje, felgyújtja a tüzes villám és a szibériai paraszt gondatlansága és bűnös rosszakarata. A pusztulás helyein eleinte még a fű is csak egy pár év múlva indul növekedésnek, ezután lassu sorban, mintegy óvatosan lépnek fel a cserjék és a bokrok az elátkozott helyen s végül kender sűrűségű, nyír, nyár és kecskefűz lepi el a pusztulás mérhetetlen területeit. Nemesebb facsoportokat csak helyenként találunk, ahol a tűz pusztító ereje vizek mentén megtört, vagy szakadékok felett életet kimélve száguldott el.

Amennyire szegények, koldusruhába öltözöttek a szibériai őserdők, annál gazdagabbak az afrikai ősvadonok, tele pompával, fényvel és tündökléssel. Ahol a talajnak nedvessége van, ennek és a melegnek összhatása neveli a máshol törpéknek látott fákat itt csodás óriásokká s mégis az erdőgazda e mérhetetlennek látszó kincsek kihasználásában ugyszólván tehetetlenül vergődik, mert a

nedvesség és tropikus hőség az erdők lombátora alatt áthatolhatatlan sűrűségű alja növényzetet nevel, melynek nagy része tűskés s felfut a fák koronáiba; mintha csak az aljánövényzet a kapzsi ember előtt a természet hatalmas erejével védené az erdő kincseit, minden talpalatnyi tért kinos vergődéssel és küzdelemmel kell itt meghódítani.

E két szélsőség között a mérsékelt égöv áldottabb vidékein erdészszemmel nézve is találhatunk értékes őserdőket, de ezekben is a soha nem nyugvó küzdelem a létért össze-vissza zavarja a korfokozatokat és fanemeket; nyírfa emelkedik a hárs és gyertyán mellett, a kőrisfa keskeny levele a nyár széles koronája megett tűnik elő, a haragos tölgy mellett karcsu jegenyefenyő fehérlik, az orom felé emelkedve sötét luczfenyők csoportjai élénkítik a tájat, míg ezek felett bokrok és cserjék csoportjai között emelkedik ki a halovány-zöld vörösfenyő.

Az őserdők is rendszeres kihasználással s a kihasználást nyomon követő felujtással a jövő nemzedék részére hasznot-hajtóan volnának megtarthatók, csak hogy az őserdők rendszerint műveletlen népek birtokában vannak, nem korlátozza és szabályozza itt a kihasználást, nem rendeli el a felujtást törvény s ha a barbár országokba is erőszakkal behatoló kultúra vasúttal közelíti meg az ősvadonokat, az erdők lelketlen kufárok rabló-gazdaságának esnek áldozatául.

Vigasztalan jövőt jósolnak a nemzetgazdák. Minket erdészeket nemcsak a világ faszükséglete, de a világ kenyér- és szénszükséglete is első sorban érdekel.

A gabonaföldek a rétek és legelők rovására terjednek. A szántóföldi művelésre alkalmas rét- és legelőterületeket feltörik s mert a megmaradó elvadult legelőterületek nem képesek a marhaállományt táplálni, a legelőket az erdő rovására akarják pótolni; a belátható időben bekövetkezhető széninség ellenben okos előrelátással az erdőterületek gyarapítására készítetne.

Magyarország fakiviteli kereskedelmének állandóságát csakis a legelőterületek megapadása és elkopárosodása fenyegeti s bár nem kerülhetjük ki, hogy addig, míg a legelőterületek törvénnyel támogatott rendszeres gazdálkodással helyrehoznak, az állattenyésztést az erdő rovására takarmánytermelésre és legeltetésre

alkalmas területek átengedésével ne támogassuk, de e támogatás csak ideiglenes legyen, vagy ha ki nem kerülhető szükségből az erdőterület átengedése végleges, akkor ennek helyébe megfelelő kiterjedésű kopár legelőterület erdősíttessék be; de az erdő állagát apasztani: egyenlő az öngyilkossággal.

Jövedelmező erdőgazdaságot csak nagy területen és nagy tőkével lehet üzni s a gyors ütemben fejlődő kultúra a népek gazdasági súlypontját a szántóföldekről az erdőre fogja átvinni; ha az erdőgazdaság érdekében megtennők mindazt ami szükséges és lehetséges, Magyarország a leggazdagabb országok közé küzdené fel magát.

Nemzetgazdasági érdekek, a közjó követeli, hogy minél több erdőbirtok az állam kezére kerüljön, az állam van leginkább abban a helyzetben, hogy nagymérvű befektetéseket tegyen s az erdőnek hosszú időre eső aratását és jövedelmét bevárja. Eddig is nagy kiterjedésű állami erdőbirtokvásárlások történtek, de eminens állami és nemzetgazdasági érdek s az okos előrelátás követelik, *hogy e birtokvásárlások a fontosságukhoz mért fokozottabb arányban történjenek; milliókat és milliókat kellene évenként e jövedelmező vállalkozásba befektetni.*

Lássuk csak futólag Magyarország erdőgazdasági viszonyait. A kincstár birtokában levő erdők rendszeres kihasználása és tartamossága biztosítva van. Épp így biztosítva van a hitbizományi és a jogi személyek birtokában levő erdők fennmaradása. A nagyobb, nem hitbizományi erdőbirtokok nagy része, sajnos, még mindig inkább csak a vadászat érdekeit szolgálja, de ez az érdek legalább megakadályozza az elpocsékolásukat. Legrosszabb állapotban vannak a közép és kicsiny erdőbirtokok.

A gazdasági válság során, a forgótőke apadásával a közép- és kisbirtokos erdeje fatermésének eladásával igyekezett aprópénzhez jutni; csakis aprópénznek mondható a faeladásokból befolyt vételár, mert a spekuláció és a nagymérvű tulkinálat mértéken alól verte le a faárakat. Mi a sorsa az így letarolt erdőknek? Folytonos legeltetés útján talajában és faanyagában tönkremenni. A sok bajjal, különösen a pénzhíány nyal küzdő közép- és kisbirtokos, nem képes letarolt erdejének felujtására áldozatokat hozni s hogy mégis valami haszna legyen a területből, állandóan legelteti s ily kezeléssel

lerágott és kitaposott sarjakból keletkező cseprentéseket nevel, melyek nem képesek a marha szája alól kinőni. Az állami és nemzetgazdasági érdek azonban megköveteli, hogy ezek a kisebb erdőterületek is, amennyiben feltétlen erdőtalajt képeznek, az erdő-kultúra érdekében jókarban tartassanak. Ez előtt a fontos állami érdek előtt az erdőt rontó magánérdeknek érvényesülnie nem szabad.

Igen sok olyan község és volt urbéres közbirtokosság van Magyarországon, mely erdeit letarolva, most az erdőbirtoknak csak terheit érzi, sok helyen pedig, ahol az állami kezelés még megmentett valamelyes fatermést, az oly kevés, hogy annak jövedelme alig vagy éppen nem fedezi a kiadásokat. Ha a község vagy közbirtokosság az ilyen inkább csak tehert és bosszúságot okozó erdőbirtoktól szabadulni óhajt, a törvényben megállapítandó becslési eljárás alapján vegye meg az állam.

Az így megszerzett erdőbirtokok, ott ahol kincstári erdők vannak a közelben, a kincstári erdőkhöz volnának csatolandók, ahol a kincstári erdőktől távol, elkülönített kisebb birtokrészleteket képeznének, az állami erdőhivatalok kezelésébe volnának átadandók. E birtokokhoz mindenütt, ahol csak lehet, a kopár területeket is megszerezné az állam.

Mint előbb is említettem, a modern erdőgazdaság csak nagy üzemben jövedelmező; csak a nagy üzem képes gondoskodni jól fizetett, hivatása magaslatán álló és a birtokrészlethez mért számú szakerőkről, csak a nagy üzem képes a modern gazdálkodás követelte befektetésre s végül csak a nagy üzem képes az erdei munkásokat állandóan foglalkoztatni s a megélhetésökhöz szükséges keresettel ellátni.

De mindaz, amit eddig az erdőgazdaság terén tettünk, nem felel meg annak az erő kifejtési képességnek, melylyel valósággal birunk s aminek alkalmazása most már elkerülhetetlen. Termelésünket minden igyekezettel növelnünk kell úgy mennyiségileg, mint minőségileg s e nagyszabású tevékenységünk fog majd lökést adni az erdőszettel kapcsolatos iparágak fejlődésének is.

A nagy üzemnek rákfenéje a külterjesség, jövedelmet gyarapító erejét csak belterjes gazdálkodásban fejt ki. Ne riadjunk vissza a befektetésektől és a szakerők nagyobb számú alkalm-

zásától s ha Magyarországon majd minden erdésznek akkora terület lesz a kezelése alatt, hogy átlagos munkabírással s megértetés nélkül lesz képes valamennyi a legkörülményesebb, legbelterjesebb gazdálkodásra, akkor gazdálkodásunkat hassa át a vállalkozás és kereskedelem szelleme s akkor majdan Magyarországot nem fogja fenyegetni a fainség és óriási fakészletekkel lesz képes leküzdeni a bekövetkezendő széninséget.

A máramarosi csemeteritkító olló.

Irta: *Biró Zoltán* m. kir. főerdész.

A máramarosszigeti erdőigazgatóság kezelése alatt álló luczosokban a 90-es évek eleje óta teljesen az ültetés által való felújításra tértünk át.

Az eredetileg vegyeskoru ősállományokból a XVIII. század végén és a mult század elején csupán a sószállításra alkalmas középkoru törzseket szedték ki, s mivel a visszamaradt hézagos fiatalos közeit a szintén visszahagyott tulkoros fák csakhamar bevetették, a vén egyedek kidőlése után sokkal egyenletesebb koru állományok keletkeztek az őserdők helyén.

Mikor ezek ujából kihasználásra kerültek, a sószállításra most már teljes egészükben alkalmas állományok alatt ugyszólván semmi fiatalos sem volt, s ezért a törzsek egy csekély százaléka-nak visszahagyása által iparkodtak a területek természetes felújítását biztosítani.

Ez a felújítási mód azonban nem járt a kellő eredménnyel, mert a keletkezett fiatalosok nagyon hézagosak voltak.

A mult század 80-as évéig a keletkezett hézagokat vetéssel iparkodtak pótolni s ugy a teljes és hórá való vetéssel, mint a foltvetéssel is számtalan elvadult régi vágásban tettek kísérleteket.

Hogy azonban a vetés egyik módja sem vezetett a kívánt eredményre, annak legékesebben szóló bizonyítékát az 1892—1896. években összeállított rendszeres gazdasági tervek szolgáltatják, melyekben több mint 50.000 kat. hold régi vágásterületet és hézagos fiatalost kellett részben felújításra, részben pótlásra előírni.